

ACC. N:R M. 14783: 1-63.

Landskap: Skåne Upptecknare: Ellida Ohlsson, Skurup
Härad: Vemmenhög Berättare: " " "
Socken: Lvenstorp Berättarens yrke: lantbr. hustru
Uppteckningsår: 1959 Född år 1889 i Skurup

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Smuden. s. 1-63.

*(sid. 58 - 63 är räkningar fr.
smuden fr. åren 1898 (2st.), 1900, 1901,
1902 och 1907.)*

LUF 109

Svar på frågelistan nr 109.

Smeden

Lup 109

1.

Det är inte mycket jag vet om smeden i smide
 i beträffande yrkes teknik intet alls, det är ju
 ett område som ligger ganska långt borta från mitt
 intressensområde, helst som jag haft några smed
 inom min stadt. Alla från den generation som
 var före min egen är nu borta, jag har ju nu
 med mine snett fyllda 70 år sjått kommit upp
 i den åldern. Jag vill dock stå på några
 svar i det jag känner lite till, jag har ju ändå
 varit under övergången från en äldre tid till den
 nya när det gäller just detta yrke. Jag har också
 i mine ågar en del säkringar i anteckningar som
 jag sänder med några av i coskripta av anteckningar
 av då de säkert kan få viss värde. De visar ju
 vad smeden hade att yrsla med för i man kan

1.

ja också se hur pinska var för jämfört med
 nu. Men i andra vilka förhållande smedyrket
 förvädes så långt tillbaka i tiden som för t ex 100
 år sedan kan jag inte säga, men gamla län
 i Västergötland o. d. tillverkat är den tidens smed
 var som helst på landsbygden visa på just på
 att yrkesriktigheten då var stor, ett konstigt
 kistels med utvisad o. pinligt konstruerad
 nyckel o. t. ex. en kaffebrann m. m. visa tydligt på
 på yrkesriktighet o. intresse för yrket. De måste
 smedyrket ha varit arbetat yrke som man måste
 respektera som sådant, men beträffande det ekonomiska
 var det nog tillställt med t. ex. skräddar
 endast med den skillnad man efteråt ett smedens
 arbete är orovännligt slag ägde beständ medan
 de andra yrkesmännens präglade gavska för,
 smederna hamnade o. d. djupare när efter mig.
 På nyckeln vet jag som att å guldets värde där om
 denna

var användarna James de medje vid gåden
 i Åstrinstona på samma platsen anlita den
 även av bönderna fast var gick gårdens arbete
 före i när det var brätt med 7 de skörden kunde
 också medelna ju gå med i arbetet. Jag vet också
 att bönderna när de stod väl med hästen gick
 ett rätt arbete "bikigt" på sadorna platsen.
 För övrigt var ofta smederna förlagda till by-
 ana i första hand i övrigt vid de mest trafiki-
 kerade vägarna, därmod var kanske den närmsta
 uppgiften. Allt vad jag vet var dessa smider starkt
 ständiga i sig anställda, detta i tid jag minns
 på Åstrinstona från 1840 talet. Bestämning vid
 som inte anges det kan säkert varit betoende
 av hus det med böndernas i gårdens besvär
 av användna. Vid de stora trafiksticker måste
 ju finnas smedja så besvande som de vägfarande
 de hästskjutarna var av att ha tillgång till den

de var lika oumbärliga som bensinstationerna nu.
 lossnade en köstlös i halva stunden uppstå oför-
 rettl måste man söka sig till närmaste sjukhus.
 Bysmed kan man säkert kalla den smed som
 var bosatt i byn o i första hand anlättes av
 byggnads yrket men även av övriga som bodde i
 närheten, man var först inte helt knuten till byn
 egen smed ej ens om man bodde ganska nära.
 Ni anlättes man i mitt hem i södra delen av Sku-
 rups socken på 1890 talen en tid en smed i Gl. Bösåsa
 o en tid smeden i Lindby by, Svenstrops socken.
 Just det inte var längre väg till smedje i Skurup
 i hem i mitt närvarande hem anlättes man sam-
 tidigt smedjar i Skurup o ej den i Lindby eller den
 man passerade var gång man hörd till mökan
 i Svenstrops by annat än undantagsvis.
 Öfgräddning med med bestående vagnledig-
 heten var inte dessa bysmeder utan på fristigare

Det främst i Tid jag minns också en viss kon-
kurrens smederna emellan ö det var ^{gärn} heller inte
säkert att man avslutade sin vanliga smedja
när det gällde utförande av vissa smidesarbete
utan man vände sig till den som var anordnad för
strikligast eller billigast så t. ex. när det gällde
vagnsvestor eller nya redskap. Detta kunde de de
inte att den den ene ansåg för bäst kunde en annan
hålla för sämst ö på så sätt fick de nog att göra
alla, precis som i alla de andra yrkena.

Smederna var människor som alla andra, en
arbetade utan att göra någon åtskillnad på person
andra gas förebråde åt dem de kunde ha födel
en att stå väl med så när det gällde den utvare-
de tiden för ett arbetes utförande, men, även detta
vidare på till att alla yrkesmän fick en stadig
hushållsrets.

5. Jag ten nog att en särskild smed fridag att göra

att mytt redskap eller verktyg eller bestå en ögren
framför att klabbas på till gammalt men sakens var-
det mest separationen, det visar tydligt alla gamla
räkningar, ömög hade man ledare under nya best-
elser än klabbade på de gamla när dessa var helt
utslitna men de gjordes till ändå.

Var smeden ö arbetade på något ställe var det en
given sak att han skulle ha mat när smeten julk
höll måltid men det var ja endast vid unsta. Tio-
faller ej som när det gällde smederna i stormkare.
ö i ömög hade smederna sina egna verktyg med
gesällen ö lämnade i kisten o det kom i tid jag var
ingen annan vid. eller ja att ja kom såvaren, en
i två bemärkelsen "viktig" sak fick smeden an-
lita sina kompis bland bönderna, fruktiga en by-
ter handel, arbete - börstn, det komde vare en som
skulle dessa börstn men också flera, långa resor
med tunga last för jämbarens tillkomst i Östjan

år 1840-talet. Ja, jag kan varit berättad om en smed,
troligen fadern till H. L. Löbberg, Glassö-Börsby,
som kallade sig sin sällsamt till Lyftad efter järn-
men det måste, så fullt ha varit på 1840-talet
på 1850-talet vet jag med absolut säkerhet att
denne smed hade varit och säga sannoligen att
det var H. L. Löbberg som gjorde denna till, han var
född 1846 men då måste det ha varit ett stäm-
kastet ett vad.

2
Käpa kontrakt eller skyldigheter från bondernas
ridda gänter ut smeden hämmar jag inte till
mer beträffande ovan nämnda kan det naturligt-
vis gjorts ömmer kommissioner, annars kunde ju
verkligen smeden på andra sällsamt i det var
ju i längden otillräckligt. Mellan utgårdarna i
gårds städerna kan naturligtvis finnas bestäm-
kontrakt liksom så väl som mellan gårdarna och
rentatörerna, poäng för stå öppen om smeden ar-

undersökte medtan i den invidi grändens svande
 Y senare till den sidans medtan på anordningar
 som andra använt.

Beträffande detta meders speciella skickligt
 att utifrån vissa arbeten av sedan något närmast
 man även när det gällde hårdning, stålning
 o påläggning av verktyg ansågs smuliga för
 särskilt skickliga. På när det gällde T. E. Ste-
 brn. Det kunde vara en med med stora medja
 men också en mindre företags som specialise-
 rat på knivsmida o.d. En sidan var Vinkvist
 som tillverkat massor av knivar s.k. "Vinkvis-
 tare". De hade varit skapt med ring av messing
 o användes som både bröd- o brödknivar, vi ka
 i flera avrunt sidans på 1880-90 talen o fram
 till länge de till eller fram emot 1930-40 talen
 o man nästan saknade dem. Det var också regel-
 skiftet V, hade sin period. Den brödde i Lindby

De järns och så andra knivar med en om gick
antingen ö sålde av dem tillverkade knivar en
därmed använd, senare kom i stället o. k. betknivar
Ravensar bestod av utslitna gjörelse 199 järn
o. s. h. De gammaldags skärknivarna -
hacksknivarna ansågs nämligen bland det bästa
o. mest lättarbetade materialen, de var både tunna
o. vassa o. södana tog V. jämsamt o. arbetade
ut till knivar, bland knivarna var slata i till-
patsede o. slipade när man fick dem, men en
armen meds fick man ett utkastade i
ett dyggt arbete återstod nman de var användbara
stora betel o. s. h. ess kniv med man höja på
dessa sätt av hings vandra och beten med en om
och så tog de i Phrus.

2. Beträffande redskapen var de ju under första hälften av
1800-talet nästan helt av trä. På plog och åder var det
föga mer än en slitskena som var av järn, drag anordning

rikvärd som karvar i värtas var helt av trä, men T. ex. spadar skoddes med tinn. Kvar blev således mest skodad i blennvidde i ringar o till vagnarna Fräsklarnas bestag med jämskernor där sådane fanns. Örensä var i stället lissnvide o annat pedant som ingen minner Tänkes på att det för var hemmarmitt.

Beträffande smedernas verksamhetsområde är det värt att säga något bestämt men när det gäller den färd befolkade bygden här tror jag inte det blev i kyrkan ens till varje smed i rektets början men från plats till plats har det varierat något betydligt det förefaller helt slumpartat. Ser man T. ex. i P. d. s. i Wemmenauströgs härad finner man där att i början av 1890 talet (o ända in över rektets riket) fanns här i vår lilla socker fyra smedjor men när det gäller den stora Skump socker endast 3 (den 4). Det kunde vara så att en smedstake fanns där de olika smederna ogärna lämnade sin verksamhet utan behöve ykhet men sypstade med annat vid

ridan om. På den det säkert varit med skalmströms-
släkten här. En skalmström var lantbrukare & en ringare
& kyrkostyre vid ridan om yrket & det blev gott om ar-
bete även för den på 1890 (-804) talen mycket inflyttade ja
merst för denne, småringom enda meden här, den med-
ja som ännu består fast i annan regi. På samma sätt
har det kommit en övralst & en meden som systrar
med skonad av västar finns snart inga kvar, & knapp-
kast några västar ett par helle. Det är verkstadsarbete
& rörmakeri & de yngre övergår allt mer till fabriks-
arbetet. Byggnads- & medien vid trafikstråken
med sin skorstak, från bon, vagnar, redskap & skorst-
käg, gärdar & lastpojkar samt klanger av slägg-
rags slag mot stället är nu nästan ett minne blott.
Som jag ovan nämnde har här varit meden som
är en varit lantbrukare såväl större med över 30 Fed
som småbrukare med 6-7 Fed & med andra systrar vid
ridan om (ringaren), de ha givits kraft hjälp i arbetet.

drängar eller gäster, eller pådöda, det fanns gott om folk
 på arbetet för. Vad beträffar korstageriet var det gott om
 arbete vid smedjorna året om, men var mera unga and
 att källa hästarna ordentligt skodda för en månad man
 låter dem gå länge tiden "på sock", såsom skulle häst-
 tärnan sken mycket regelbundet lägga om i korvans
 verkbes, det var nästan en skam att slava därmed i
 mästa grötade om man låtit korvorna växa ut mera
 än omevont var, såsom skulle hästen till smedjan
 så för han tappat en sken något som man numera
 för det mesta klarar själs sedan det blivit långt till
 smedjan & man knappast vet om det finns några där
 som kan eller idr att ta befattning med sådant.

Väglaget vintertid gjorde att det var mera livaktigt
 vid smedjan vintertid i god det gäller korstageri, det
 fördredes skapare sken, bruddning vid kälka m. m.
 Till vintertid förredes hästarna med lättnad
 (slitna) sken utan kobar bakfih. Övrigt var frivaren

(pamtiden) den tid då det var brödest i medjan. Då samlades stora högar av lantbruksskredskap (naturligtvis avses här tiden sedan dessa blev en jän), plögar (öman) skulle ses om, ha skott till och skena, kunnat pålogd o.d. karron o klöser skulle ha nya finnar eller gamla pålogda eller vässade, hammeldrag skulle bestås i mycket, mycket annat skulle rentas upp inför vintern. Då blev smen arg om man dröjde för länge med att lämna in redskapen men ändå ynkade på att få dem igen i tid. När denna bråda tid var över var smeden glad att få någon vagn att bestå eller annat arbete som tog tid så han hade full sysselsättning för sina anställda o sig själv. Det var sådana arbeten som gav beständigt tjänst o som därtill gav honom tillfälle att visa sin yppersticketighet i en här viktig i. I de vagnbestyg fick han kunder långt utanför sin vanliga kundskrens i kunde också drängarna och till sig nya stadiga kunder, kommersen inte helt utsluten.

Den mindre försighanne kunde få öra upp sig genom att
egna T. och Tjudupälar sedan man slutet använde såda-
na av Trä, arman var nog lappan här som i andra yr-
ken mest passoppar.

Blev det några ledig tid för mästern sjöbo vintertid
kunde han mycket väl visa sin händighet i kornst-
smide. Jag vet att en värdnad kunde kunde få ett
sådant klister av mästerns hand när försäkningen
betalades. Men man hade en kaffekruka som han fått
av en smed i Hallgren. Skumpas by några gånger runt
slutet av 1800 talet & jag har sett eldtänger, ruck-
tänger & ljusstakar som manorna fått på detta sätt.
Sjöbo har jag ett st. rosenjärn, för fottjärnsbörning
av koken liknande kross, som jag fått av en smed
anlitade på 1920-30 talet. Det förefaller som om det
var ett nöje för smiden att få koppla av från grov-
gnat & få ägna sig åt sådant som var mera "fijn-
sigt" (jag har inte jumo bättre ord än förknäpna gna.
14.

Det var en tid omkring sekelskiftet mycket bråkligt med mer eller mindre utsädda jämsstapelts kring grannplatserna. Tillverkningen av böckerna utfördes av smedar här i orten, äldre smedar kunde specialisera sig därpå redan de slutat med grovgräsl i övertitt det till någon annan, t. ex. en son. Numera är det ju jämsgrändar av liknande utförande som tagit grannöskernas plats när det gäller sådant hantverk, det finns numera alltså en jämsida med annat klensmide av mindre format o. s. g. golv-ljusstakar o. d. Smiderna hade rätt gott här även redan de inte längre skade med det tyngsta. De smedar som icke var knutna till den egentliga smidjan med hovstogeri i stöne arbeten, gästallu i lämporha knivsmiderna som arbetade i sin egen smidja en- och samma utförde sina arbeten dels på beställning ofta av beställarens egen ämnen, en o. h. spårskriv, som jag frukt nämnt, var ett ypperligt ämne för knivsmidde, den var form i en gott stäl, smars dugde också här

hemsinnade qvingular som tjönat ut. Dels utspick de
också knivar i annat hemsinnade, yxor, ess o mörnar o. s. v.
på lager o ingick det på tee. Skampo marknad. De
kunde också idka yardpariekandel med sine alster
o då samtidigt ta upp kustaleringer. Sista tiden sedan
man allmänt övergått till fabriksstillverkade bestick
o köksknivar blev det mest betknivar o me än även
desse fabriksalster.

Det var den generation som var född vid mitten
av 1800 talet, o som i sin första ungdom varit med om
att vara i en bond vid landet använde sin fällkniv,
som blev fast vid sådana knivar som Vimbostarna
(som vi kallade våra knivar här efter Tillverkaren) blivit
ut. De hade avlöst fällknivarna o de gamla ville
ha en kniv som dugde att värna med o med ett skaff
att hålla om, det dugde helt enkelt inte att erbjuda
dem en "gaffelkniv": vardagslag, de skulle ha sin
egen bestämmda kniv (liksom hemsinnad) så länge något

Jagns bror ar den, ja till de fih sänder, ja innerst inne
 Torz de nämde en önskan att de skulle komma vara med
 deras tid ut så de slapp vänja sig vid något nytt.

Detta även om det nya var av samma slag.

Jag tror inte det rådde någon konkurrens mellan
 dessa klen-smeders (s.s. Tee Vinkörsi) o yksesmederna med
 rejäl smedja i stadig kundkräs. De stotte var rätt,
 men mellan yksesmedjorna kunde det säkert kon-
 kurreras när de som ofta var fallet lag alldeles på
 fäkt o som sagt var i en höll på en smed o det var
 först inte alltid den närmaste eller byns egen
 stamm ett par ord beträffande klen- o kniva-smederna
 i vad det visar bringbring. Jag minns från början
 av 1900-talet att det i mitt hem i Krampas sydligaste
 del kom smeder norrifrån (Torna härad) o bjöd ut
 både knivar, bettel i annat smitt smide s.s. Krampas
 o ess. Jag minns helt ostipade knivar av samma
 typ som Vinkörsi stöte, fina knivar, de var endast

komnade ut i det var yttre Trälarnas försande att
jag en vanlig slipsten på jern på dem, trädiga i
ansinnelse för den som fick den slipstenen, det fick
nämligen jag.

Om trälarna anställdes för hållandena för sm-
den i stene gårdar vet jag inte mer än vad redan
är sagt men jag tror att de hade stat som andra
anställda i vid Dybeck t. ex. bodde smeden i samma
hus som andra stat folk vid rebeckskiftet i den
låg också smedjan intill. Naturligtvis hade gård-
smeden att först i förväg tillgodose gårdens eget
behov innan han fick betjäna andra med be-
tullning.

Specialiseringer var ju steg för steg allt mer
gått igenom så att den numera nästan är full-
ständig o det finns nu inte många smedar som
kan skes en häst i det finns inte heller många kio-
fer kvar. Det är ju inte mer än 10-15 redan kvarlagda
18

var en av smedernas påmätta uppgifter, helom-
vårdning genom järnbruket och mekanisering. Jag
minnas när det ansågs som något alldeles sär-
skilt meriterande när smeden fäst en gesäll som
gått igenom Ahnerys smedskole skola, det var
nästan händelsen av smedernas anseende vid re-
kulturfästet ö det väckte allmän förvåning när en
sådan hovlogare själv höll upp hästarnas korar.

Arbetsuppgifterna i gårdsanställda eller byarnas
= de självständiga smederna var nog i stort sett
de samma, skonad, redskap tillverkning ö lagning
(korrar, stövar, arden m.m.) ö vagnbestyg, skillna-
var den att gårds smeden i första hand var knuten
till gården ö den självständige mest redde sig
själv, naturligtvis fick han dock i första hand be-
tjåna dem som hjälpte honom med de hästerna
som han var så beredd att för att kunna utöva
19. sitt yrke, det var inte till när det gällde smedjan.

Om någon bonde själv utpöde något smidesarbete berodde det på lust därtill (hobby). I vanliga fall hade man ju ingen annan fys. att tillgå än tvoudden på den öppna eldstaden eller i rätt hvar i rummet vid köksspisen, som var ännu sämre, så i vanliga fall blev det inte mycket av det utan så på t.ex. en väst tappat en stor sig mer den till smedjan.

Smide som hemindustri vet jag inte om, det blev smide jag nämnt för beaktas som hantverk med bara en utövare.

Allt sju som industrin kommer allt mer i främmande har smedjorna glesnat. Redskapen köpas främst i för reparationer antingen verkstaden i hemmet en smedja som utreklats till verkstaden, i det är endast mindre reparationer till overs för smedjan i ofrånkostat ställe kombinerat med rörmakeri, cykelreparationer i d. ar mindre komplicerad art.

Traktorn i bilen kan antas västern o de västern som
finns kom gå ej på båda vägar som frut släp
komma de långa tiden på gå osterdda.

Här i Svandrup socken som är gemin landsbygd
finns vid rebeckvifter åtminstone 3-4 riktiga
medjor (konstige mer eller mindre kvalitets) där
en i försing med ett lantbruk med 30-40 Td. 1-2
i Lindby by o en vid bygdvägen intill kyrkan
där meden också var ringare o västmästare, det
var tre skattstörmer: Johan Skalmstörn (lantbrukare)
skärfen Pone (i byn) Hans Pone (ringaren) o P o K på en
strita medjan, i byn (Lindby). Dess utom (mer i mark)
den nämnde Vinbrint, knivsmes. Detta är dock
en av de mindre socknarna, endast 8,4 km², o dock
finns på endast c:a 1 km² avstånd från här som vi
bor ytterligare 2-3 medjor i omgränsande socknar
o det var som sagt visst icke säkert att man vände
sig till egna byns med utan den man ville på väst.

De kontraktbundna smederna stamma jag som sagt
inte namn på till.

De smeder som verkade i orten var dels de som brö-
jät i sin faders smedja ö redes övertaget denna
döret efter denne. Mand efter några år i andra
platser, hela släkten av smeder var ganska van-
liga, dels var det gesäller som när de var uttända
övertog en smedja hemmavid eller längre bort.
Var smeden ny på platsen var man både försiktig
ö nyfiken på nykonstruktionen ö mycket vördde
då på sin konpositionen utifrån om smeder-
na skulle stanna eller flytta till annan smedja.
Vad lärtiden ungefär gick det naturligt vis som-
ma långa väg som i andra yrken. I en vanlig
ny smedja fanns både lärpojke, gesällen ö mästare.
Strängt tillna som i andra yrken, var i en ö en herse
över sin stackare, men det var som det skulle vara.
Lärpojken stod i drag halgen ö passade i övrigt upp.

gesällerna, stötte slögerna i skodde västar, ansvar-
fullare arbete ju längre de kommit i yket, o nästan
deltog o sig till ett helt glock som det skenka
På bondde det naturligtvis ju haas i det i de eller
läggning om han på den tiden med prat med bon-
derna medan folket arbetade eller han fjordig helt
ägnade sig åt arbetet, han kunde vara lika er-
hållen i respektfull vilhet som var folket Det var
det intryck man fick när man kom till smedjan
i något ärende i repletts början när det alltid var
brett där.

Vid skomad fick den som kom med västarna sjato "kåta
upp" andan i smitke folk när smedja hade gått som varit
eller på Alnarp höll denna sjato upp det sedan 1900 eller
1901. I vanliga folk har man dock alltså varit varit
varu på om ryttar.

I smedjans smedjan kom från alla slags verk, smedskapet
har alltid varit ett annat ykte o ett ykte för stads. Kunder

Arbetningen vet jag inte närmare om, den kan naturligtvis
 följt med Finlen. De anställda, gärdarna o lämpor, bodde
 i gästhamnen i mästerns hus o åt vid mästerns bord
 o det skulle varit vara mycket mat på bordet då arbetet
 pågick det i höga grad en skradlar o stor matnyttighet.
 Bland de unga förefaller det som om med gästerna
 utöfades sig gott, de var inga vebingar utan krafti-
 ge karlar. Gästerna kunde säkert arbeta för egen
 räknning på fritid. Så vet jag att en jämbälte jag
 och grammens barn o ungdom äkte på i backarna
 om de rekelt biföll var tillverkad av den till dessa
 som var med gästerna. Någon annan handräkning är
 uppkallad av hästarna lönar vid skomad kan
 jag aldrig varit uppfundat av dem som anställda
 med jag. Var det en nagn lön med jag det man
 åtog sig allt slags smedarbete fanns också an-
 ställda.

Det var säkert mycket vantigt för alla yphet arbeten

på sin till som ö. smärre fick briga i medjan och
 på de kunde uttätta något där och det liksom för sig
 helt naturligt så. I senare tid har smederna
 med lust för folkens yttre ursprungligen brigit på
 samma sätt men ganska för saktare till mera
 lönsamt industriell eller verkstadsjobb i hemorten
 eller längre bort eller omordnat medjan till verk-
 stad för reparationer av maskiner eller rörmotrar
 och det profiterar som om den dagen inte är långt borta
 då de siste medjarna av äldre typ, med hvs-
 dagarna är försvunna. Den nye tiden har gjort rätt intressant.
 Smedens anseende var stort, kan var sakert socialt
 jätt jämförbart med bönderna här; ofta likaså
 smedgesällena med bondesällena. Även beträff-
 ande fritidsverksamhet var han upp jämförbart
 även om bonden i gennint bönderambätker domi-
 nerade; och det gällde kommunala angelägen-
 heter, det var på tradition.

På unduligj det kan låta var det inte alls osantligt
att smuden (mästar) antitades som revitör vid bön-
dernas störe gillen o kalas något som ja var så
fjärran från hans dagliga uppsat som tankes kan.
Yörigj kunde ja väntarne inom vilket ar de
sunga yphena antitades som revitören så länge
det var brukligt att man skulle ha en kast till
att passa upp med vittrarna, numera kan man
ja utestanda höimliga revitörise.

På alla störe kalas om det ja örigj allmän
red att alla de ypherman man antitades o. s. m. m.
den skräddaren, skoma koren o nejölmanen skulle
vara med o bland dem var mig smuden med de
främsta.

En smed i Grinby ja 1800 Talen senare det
ja i flera tital ar. Den gemenskapen kallades ja
"Kale - smed" man sade aldrig annat ja kans
vätte nämna kameran jag inte tall, utövade sigal

Tandläkare som veterinärsyrket, han hämtade sin ämbets
 till till Förenings när en för inte kunde komma eller
 annan något var på tur i samband med påbörjad
 Tandutdragning förestig han med beslagg. han själv
 tillverkade. Min bror som hade en gång besökt honom
 (som var från Gäddstön) för att få en bärhände Tand ut-
 draga. Det var i hennes tidigaste ungdom förbigen
 omkr. 1840 men han gjorde inte om det. En gammal
 flicka som varit där för var med och skulle bistå
 vid operationen, vilka fast kom, när "kule-smen"
 skurit ibland tanden i sedan flera gånger försökt
 rycka ut tanden med sin Tang men denne varje
 gång släppt taget visade han upp i ut ifrån dem
 han stod inte ut med mer, och på hemvägen tog
 han själv ett stödigt tag i sin Tand i ryckte ut
 den, den hängde då o dreglade. Jag tror att han även
 nog öder något som många ansåg sig inte kunna
 göra förutan utan måste undgå med bestämda

intervaller. Lite mystik torde man nog det finns
med denna man även om man inte såde det direkt.
Li vetle det att om man bara bryt åt hämta päla-
med till djuren var det som fröjst, man fick
upprepa det gång på gång en längre tid, det var
som om det inte gick honom prutas.

Ord och tecken har jag inte minnes något av men
det måste ha funnits en hel del så dominerande
som med yttre varit.

"Skomagarens häring i smur när jag mest gå
var-fatta."

"De e ente mied me en sme om kan ente e svär."

"De vete smed" vetle det ofta när det var något
man inte hade reda på men kanske sålde det
ing i vektigheten från den tiden då rykten i
josta hand spriddes just från smederna, o man
då fick rykten i josta hand o så sedan blivit
vad man var kalleth "mong-vai" uttryck utan
mening

En lek med smilvår: Oskan klappar dem under fruntörns
ö säger: "Pss, pss min lilla vän (eller Blacken), pss dem
alla fyra i maran. Vår fragn ö på Otis port ö så bli
vänsterna dyra." Hålls för Pss Blacken.

Smiddeken med sina vika fann ar klappande på
bruna stampade i golvet ö resande ö sittande på
stolen med stulet ibland är någon utomstående
synligt under stolen för någon av de helt engage-
rade lebande ungdomarna är naturligtvis all-
mänt bänd. Men kanske inte en gammal lek som
helt enkelt kallades för Pss. Den som lekti är
gammal generationen så långt man minns tillbaka
ö till för än i minnande yngre generation kan
den fullt i glömska men är säkert väl värd att
utvecklas, ganska väl när man inte är intressad
ö var. Min gamle svärmor som övat upp sig som
barn bidrog den säkerhet i rytm om upprättas
om det skal läta i se ut om det skal önda in i il-

de andra i hem blev 84 år gammal. Själva är jag visst
 inte så säker fast äro jag varit den i min barndom.
 Bäst Ter det sig om två absolut säkra minnen emot
 varandra i samstä om den ene inte är säker i Tablfäst
 Ja är det bättre om den osäkre endast håller upp sine
 händer med de öppna riktade handflatorna mot part-
 reer, på så sätt för man också lära sig lekens så
 redan ta den i långsam takt i början så i redan öka
 när man blir säker. Det är värt att beskriva de öli-
 ka faser i rätt ordning men jag vill försöka de
 det var möjligt om leken kunde återupplivas om den
 nu är bortglömd.

De minnande sätta sig mitt emot varandra i ut-
 gangs läget är när båda betrakta spelserna
 ut båda samtidigt när båda vänderna i rikt-
 eget knä | direkt tillsammans | så rätt fram
 mot motpartens händer | tillsammans | höger mot höger
 | tillsammans | vänster mot vänster | (korsas alltså)

8
 Tillammans) därefter på bräna = utgångslöset men
 utan maskering utan omedelbar fortsättning tillsammans
 o. s. v. Tillå man tröttna eller komma av sig! Var man
 skicklig gick det hela så fort att man inte kunde
 följa varelserna med ögonen i riktmen var något
 ogenodrigt taktfart. Det behövde inte källa när
 ena partiet endast höll upp sina händer att runda i
 men det blev ju inte o. s. v. fullt riktigt. spel i riktmen
 jag kan skriva så mycket om partiet detta då
 att jag ansåg det värt att återupplivas i dåligt att
 det var varit så allmänt utbredd för ö hallet
 i sig genom tiderna.

Om smedens klädsel under arbetet vet jag endast
 att det var förfik svart, sådant är ju mycket. men något
 slags järnsmid tycker jag mig ändå minna. På
 juktill kan inte smederna skilt sig från andra i
 orten men i regel förefaller det som om smeden i re-
 gel var blekblod, kanske beredd på kettan från

händ o jäm o skymningen inne i smedjan, där var det i regel skumt. Till det fönstret var beleggda med det vassa jämdammmet hängde det i kammerna diverse verktyg som man använde vid arbetet bänken som stod där frammanför med de redskap o verktyg som användes där för gängning o. d.

Smedens ekonomiska ställning var naturligtvis beroende av hur han skötte sig, familjens störelse hans utgångsläge m. m. Normalt var han säkert jämställt med andra yrkesmän, snarare bättre än sämre, då en skicklig smed kunde på tillfälle till större förtjänst på sidan som veqvar o redskap än t. ex. en skomakare o skräddare vars arbeten var mer enahanda o av kortare varaktighet. En smed större arbeten vittnade ju om tillverkarens skicklighet generationen fram i tiden. Men så hade ju skräddare o skomakare en fidel framför smederna, de hade under långa tiden so ärei korsten i de kon-

den de arbetade.

I medjan ö ²⁴⁰medlänns bostäder har varit olika inredda
men jag vill försöka beskriva en medja i Lindby by,
en av den vanligaste typen av bymedjan som jag
minns den från min barndom vid slutet av 1890-talet.
Då fick jag följa husmansbarnen, mina lek-kamrater,
när de skulle hämta s.k. "Mammarskole" ett pul-
verat afalk som många använde att skura knivar
i (själv använde vi barrosund). Detta afalk fick kom-
ma hämtat ofta bekvämt i som vi i mitt hem var kom-
ma i medjan skulle jag vara med ö s. a. s. "Sti för
affären". Huset var ett ganska långt hus av vanlig
gätkustyp med låga väggar, kalvtak i skottarna
den till medjan likt den andra, det låg längs
med i alldeles intill bygatan. Vid ena gaveln var
medjan, den del av huset som i andra riktning var
logg & plats för kossgris, men på denna gavel var här
en tydlig ingång i uterför en bonn som kästare som

skulle skos bunds upp vid. När man kom i dörröpp-
ningen såg man först ingenting annat än golvet
på händer allra längst inne mitt på innerväggen
allt därinne var höjt i dembet. På yttre delen man
bedömd elden en projke som stod ö dög i ett rej. Län-
ningen som skotte bägin. Vid andra sidan om händer
skymtade man en bosthög med små. Kol ö så långs
med huset framsida ö framfrån de belamade ö igen-
rotade fönstren en lång hög bänk med lösa ö
fastgjorda saker som man inte förstod sig på
(det för man övulika till fackmannen) ö vid denna
bänk var det allra närm i fullt arbete. Framfrån hän-
den fanns ett vattenkrog ö mitt på golvet därintill
ett par stika stora ambult ö höggas som skötter
eusant eller parvis av mederna (liksom plejlama
av torkmannarna på böndernas lögas) allt medan
järnet göddes på händer ö efteråt köldes i
vatten kon. Interiören av en vuddiven mölja ö en

smedja vid rehelsteftet var mig de största verkstaden
 som träkas kan, jag minns båda: vitt-ross, krus-mörka.
 I bland till smederna o skurna o filode vid bänken
 som jag först upps nämnade men för det mesta var
 det några värtiker i elden de tog med en käng o
 fick sig några slag, de riktocken i stälades. Det
 var nämligen nästan alltid värtar brända utom
 vid bommen o några till o väntade på sin tur.
 Bortstak hem inte till för en 10-15 år senare. I alla
 platser utom smedjans gavel var belamrad
 med redskap o vapen som väntade på bestog eller
 reparation, påmst när det kom de sig till, o i övrigt
 med jämtener, - stänger o skert. Det var den del av
 huset som borde gylt till. Hanske var ges ålekam-
 man en inredning nämligen väntade, därnär jag inte
 sålde mer den finns några onstans intill i samma hus.
 Bortstak delen ut längan var helt skild från best-
 stakdelen med egen ingång i fristuga utåt bygatan.

Det var en av den tidens vanliga husmans-
boställen med stuga, kammar i kök med köks utgång
åt gårds sidan inåt i huset och rum utan eldstad
vid gaveln på andra sidan i förstugan.

Så var det vid denna medja. Andra samtida med-
jor hade medjan i en flygel intill bostadskaset
och sammanbyggd med denna så det blev en liten
gårds plats utåt gatan den vägen riktas sig.

För köket fanns nog ett skjut den annåt utrymme un-
der tak. Förbättringar i Pompe lättsingur har gi-
vetvis skett under min tid, det är ju brukt. 60 år
med minne går tillbaka, det har skett successivt
under jor under men ett närmare gå in där på
märte det var en gammal yskerman till min en
gammal korvare, men det vörka och vörta har
förblivit tiderna igenom det till sin yskets egensk
likom att man alljämt jor blivt ibring bland
ämnen i jämföras medor quisternas yr när rlogen
felen.

En del verktyg som förblivit sig lika men det mesta är ju helt förändrat i mycket av det tyngsta i mer tidsödande arbetet bröta sedan den elektriska energin kom till i maskiner till sin del kommit att ersätta den manuelle kraften i måle är det ju långt när så arbetsamt att arbeta i en smedja som som för. För skonad av trästar måste ju dock den mänskliga arbetskraften anlitas men, stora köpar ju nu trästar färdiga att lägga in den i presser så finns snart inga trästar att sk.

Man kan nog slå fast att allt sedan 1900 talets ingång har förändringar i förbättringar blivit alltmer märkbara. Innan den elektriska kraften fanns att tillgå på 1900 talets första - andra decennium (olika på ganska nära belägna platser) tror jag att acetylen gasen hade någon betydelse även när det gäller smedjan i arbetet där man även det är saker som för kompletteras av dem som vet något

Vissat var smedjan en samlingsplats där man kunde
samlas i varifrån nyheter spreds, ja nyheter man
kint där ansågs T. o. n. ofta för mera tillförlitliga än
dem som spred på annat sätt: "Ja kunde de i smedjan"
var ett uttryck man ofta hörde när det gällde sådant
som kunnans handik, folks ekonomii i andra rier
eller mindre ömtaliga saker. I detta hänseende var
smedjan liksittad med lanthandelssoden, kanske
var man ännu mera öppen när det gällde nästans
angående saker just i smedjan, publiken var där
mera liksittad i både samma åsikter i intressen.

Skäpa säger om övernaturligen väsen i smedjan hän-
ner jag inte till, det kan kunnat sägas att: "Di små smide
men smen roo" men inte vad jag minns i samband med
någon bestämd smedja ej heller med bestämd place-
ring i tiden.

Smidesjärn i stil köptes i städerna, här usg mest i
Lystad som är närmast i med den uttima förbindelse smeder

o bänden hade med varandra, de var ju beivrade av varandra
i högsta grad för sin existens, var det helt naturligt att
dessa förlade hem de frivårdsheten omedelbart betröfde
för sitt yttre o äro i öfrigt, inman jämvägen kom till vid
början av 1820 talet o sen från stationerna, i senare tid se-
dan det mesta av tyngre transporten kommit att ske med
vagnar kan det nog äro blifvit dinstä från städerna.

Talet kan i orten om att fabrikör A. L. Löfberg i Hassle-
Bosarp var starkt intressat uppfinnare o viddringsma-
skins-fabrikör vid slutet av 1800 talet) någon gång inman
kan komma så långt skulle ha förlorat hem jämn i
rullebör från Lystad är såsom fel så vida det inte
gällt f. ex. ett v. d. Det är däremot ej ofroligt att A. L.
Lofberg Lars Löfberg i början av sin smedtid på samma
plats inman kan efter sin list kommit blifvit införlivad
med folket till gäst någon sådär resa men jag vet
med säkerhet att han hade ett litet lantbruk o häst
sjöta redor när A. L. var barn på 1850 talet.

Jag vill i detta sammanhang påpeka att man inte får
sätta sin teck en uppgift för en tidning för en tid sedan
att det i Melars finns en symaskin från 1820-talet
som är tillverkad just av denne A. L. Löfberg därför
att hans firma stämpel finns på en platta. Chemiskt
intresserad som han var kan han ha ersett den förbät-
rat någon detalj på denna av honom ägda maskin i
så värt sig med att sätta det stämpeln på denna
sin privata tillhörighet som kan kanske köps i
Tyskland där han länge tiden vistades för studier
A. L. Löfberg var nämligen jämnårig i lek-kamrat
med min mor i hennes tyska i född 1846 den 48
Från denna utövning återgår jag nu till ämnet.
Om det alltid var smeden sjöto som köpte råvaran
kan jag inte yttra mig, gällde det vanliga förbruk-
ningsartiklar var det nog smeden men när det gäll-
de större beställningar s. s. redskap i vägnarbestyg
får det nog anses för visst, det var nog benämnt av

Detta är Sveriges äldsta symaskin!

"Doktor" i Malmö har kunder världen runt

Det är inte så konstigt om Gustaf Ekström i Rundelsgatan i Malmö någon gång blir kallad symaskinsdoktorn. I ett halvt sekel har han sysslat med reparationer och det är med symaskiner som med människor: Stöter något till så är det på de mest befängda tider på dygnet. Nära nog mitt i natten kan komma ett nödrop per telefon: En symaskin har gjort tvärstopp. Det är bråttom med sömnaden. Kan doktorn... förlåt, herr Ekström komma?

Herr Ekström kommer. Han packar verktygsväskan och kör åstad i sin gamla Ford som väcker något uppseende både på grund av ålder och vitalitet. Och höjd i taket. Gamla, höga bilar är prima, tycker Gustaf Ekström. Det är så behändigt att få in en gammal trampmaskin i en sådan bil. Att Forden ännu orkar beror att den har ett särdeles väl-skött maskineri. Och skam om det inte vore så. Ågaren kan ju konstet att hålla tekniska ting i ordning.

★ Tolv timmars arbetsdag

I dag firar Gustaf Ekström femtioårsjubileum i branschen och samtidigt trettiofem år som egen företagare. Men det betyder inte att han personligen tyngs av ålder. Han var bara tretton år när han kom i lära hos Singers i Malmö. Det blev för honom med lön och arbete som för alla andra på den tiden. Tolv timmars arbetsdag och för det en veckolön som var näst intill ingenting efter nutida värdering av slantarna.

Lite längre än nu räckte förstas femman. En biljett till biomatinéerna på Alhambra kostade fem öre och dit brukade Gustaf Ekström gå på söndagseftermiddagarna, en riktig utsävning efter förmiddagens lektioner i yrkesskolan.

★ Skola på söndagen

— Det var så då, man gick i yrkesskolan på söndagen. Om vardagskvällarna också naturligtvis. Man skulle ju ta vara på tiden. Även om den inte gav några pengar så skulle den göras nyttig.

Att reparera och byta ut gamla maskiner mot yngre av i går och av dagsfärsk tillverkning är Gustaf Ekströms specialitet. Under åren har många antikviteter, rena dyrgriparna hamnat i hans händer. En del av de unika maskinerna har han skänkt till museer och till Limhamns hantverksförening. Något har sålts. På tok för billigt naturligtvis, men så blir det ibland när man överrumplas.

★ En dålig affär

Gustaf Ekström hade vid ett tillfälle ställt ut i skyltfönstret tre stycken handsmidda symaskiner. Han tyckte de såg trevliga ut och prydde sin plats även om de inte kunde betraktas som bruksvara. Chefen för en konfektionsfabrik stegade en dag in och frågade om maskinerna var till salu.

Gustaf Ekström som inte haft en tanke på att sälja, mumlade något om två hundra kronor, men var inte kvick nog att säga att priset naturligtvis gällde per styck. In-

Här är "symaskinsdoktorn" med Sveriges äldsta symaskin.

dustrimannen var snabbare: Han tog alla tre maskinerna, la upp två hundralappar och nu står rariteterna i ett fabriksmuseum någonstans i Sverige. I gott bevar för all del, men nog kunde de vara värda sina modiga 600.

★ 130-årig symaskin

En av Sveriges äldsta symaskiner finns i varje fall i hr Ekströms ägo. Den har också tillverkats av en smed. Maskinen löper jämnt och vackert den dag som är, bara man vevar försiktigt på hjulet. Tillverkaren som behövt sin modiga tid för

att fabricera underverket har snyggt och prydligt präntat i järnplattan under pressarfoten:

A. L. Löffberg
Skurup
Hassle-Bösarp

1830 var årtalet för tillverkningen.

Om Gustaf Ekström någonsin kommer över ett lika ålderdomligt exemplar är nästan uteslutet. Visserligen händer att han blir erbjuden maskiner som varit med sen förra århundradet. Ibland plockar folk fram en gammal ärvd symaskin från vinden, ibland är det skrothandlare som er-

ekonomien ö efter överenskommande för friskott. Svattning för kornen avdags naturligtvis på smedstämningarna som betalas en gång om året omkr. nyår.

Yad slags järn ö vilka dimensioner som kom ifråga berodde väl på vad det skulle användas till ö hur mycket arbete smeden själs ville medtägga på det han skulle tillverka av det ö vilket som var mest ekonomiskt för smeden, före var arbetskraften billig ö då kunde han ha auktoritativt men allt efter som arbetslösheten stigit har det naturligtvis blivit allt mer primärt med praktiska ämnen ö inte fanns det många slag att välja på för 40 år sedan. Det är något gamla ypper män vet ö som jag är okunnig i järnskott ansändes i mycket stor utsträckning det vet jag med absolut säkerhet ö det var mycket som kunde tillverkas av T. & gamla tjälvingar, spadar, kockelse (= skåre) skivor i lian ja av det gammalt järn ö eggjärn stälades om ö lades på flera

gånge innan det passerades. Det var såhelt en strödd
av smidens arbete som utifrån just av böndernas
egit skott i även om smiden säg med släpa i stället
fick han hålla till guds dämmed om han inte ville
riskera att bunden gick till grannsmidjan det
han såhelt fick arbetet utifrån när denne smid påbörjade
en ny bond, just en anledning till att man kunde
byta smidställe.

Vid mindre smide ingick såhelt också något mes-
sing eller koppar. Så t. ex. vid tillverkning av kornen
på dem fanns en ring av messing eller koppar på en liten
platta i skaffändan där kornbladets "Fänge" var ni-
Tad.

Även kölet fick hämtas i staden med västkjöts
frie jämvägens tillkomst sedan också med bönder-
nas skjutet vid stationen, på samma sätt som
lanthandlarens var hämtades, kontant be-
talning för sådana skjutet för inte kom ifråga

Om smedens arbetsuppgifter är nog redan det mesta
 av vad jag vet, jag får ju inte räknas för kompetent,
 beint. Rids kapslagring dominerade på frivårer
 & när det var ledigast i smedjan passade man på
 med vagnbestog, ja, en dubblig o rejäl smed kunde
 själv beställa en vagn hos vagnmakaren för att
 bara seken om att ha arbete åt sine gesiker om
 det skulle bli ledigt i smedjan liksom kunde de
 tillverka nye redskap o. s. karvar, potatisplögar od.
 & så salubjudna vagn o redskap när de var färdiga
 eller sälja en vagn o bestogen o utpisa bestogen enligt
 kundens egen önskan. Sådan var ganska vanligt
 så länge det fanns stadig efterfrågan på häst-
 dragna åkdon av alla typer av åkragnar i last-
 fjödesvagnar där hela undredet var medarbete
 på även med slödder. Till potatisplögar i krusare
 samt betfäst^{snare} o omgjorda plögar var nog till
 det rista av omgjorda redskap.

Numera är det nog endast reparationer av enkla red-
 skap i en mängd av äldre typ, angars kan de bli-
 vet verkstaden där de finns kvar. Hovslagen förklarar
 naturligtvis ännu om man även det hade vissa upp-
 med knivar. När vintern malkades skulle hästarna
 vintarskors med skor som kunde gå på skarpa med
 inslagna breddar, även dessa smed arbete i äldre tid
 liksom vissa slag av spik. Senare tillkom låga
 hakor att skorna i skorna som då skulle vara
 försedda med hål därtill. Hästarna måste kunna
 gå på skarp-skorda när det var kallt väglag så länge
 man var beskjedd av dem för alla tvärskor, numera
 är det lite tunn som helst därmed liksom med
 skorna där i vrigt i vad det gäller de få hästar
 som finns kvar. På vägen skulle hästarna ha fått
 ofta slitna skor (smalagda) när de skulle gå i
 jorden. På så sätt blev det en viss nytta även när
 det gällde hovslagen.

Jag tror knappast att smiderna utifrån slippningen av
sina yrselkretsar från än de fick tillgång till smärgel-
skivor av nutida konstruktör. Vi har hört hemma-
smidda skivor ä yta både som varit nödsträffigt
tillslipade så de var nägelbunda ståte i guldret men
utan spårpa i sidana som endast varit tillkännade
med astryck efter varje hammarslag i det var att
både tidsochande i tillämpningsarbetet att få
sådana saker i brukbart skick på en väsentlig beund-
dragen slippsten, jag har själv dragit den medan
det utfriden o minns det väl. Vinkristen skivor var
dock slät slipade men en yta kan stålet i lögat på
fick man själv göra slät i brukbar, det var ett
ytlöst klumpigt arbete i det var det i regel vilken
med som utfrid det, ochkände skymtar också
att man skulle komma se vad som gjorts.

Ulla asdelningen om arbets teknik i arbetsfördel-
ning för jag tänna därhär, därtill är jag inte
kompetent.

När det gällde bokbloginet har jag varit med något
 i åren i min ungdom under tiden 1912-1918 sjöto va-
 rit till medjan med vår häst när man ö jag en smula
 skötte vårt lantbruk i Krump. Det var ju red att den
 som kom med häst som skulle skos sjöto fick kalla
 upp korarna men när jag kom med vår kursiv i
 svärskolde Bunte beordrade mästar ut en lämpning
 att kalla upp i jämsta gesällen att skos. Denne häst
 var plattkrodd med mycket lösi kom i korarna
 men en häst med vårt kom i korarna ville man
 helst passa på att ju skodda när den stån den gäts
 i väta för att tätta på arbetet västast var det med
 ett str som stred på stali då den stred fullständigt
 först med benen därför att det vätte bak sig.
 Alla först reos de gamla stanna ifrån i skulde de
 löggas en skulle de vämmas i riktes om något så
 verkades korarna med bugg klinga i munn träklubba
 remedjan hade smeden i sin skoldida, en lada på

ben ö handtog öven som medlen vängde om med
ett vant grepp samtidigt med att vängde sig själv
med en cum allra likastad rörelse när han ömsa-
de ställning från ben till ben på trästen, det var en
vis beständigt rytm öven dessa medlens rörelser.
Det "viskodes" jorrades, värmades, kamrades, vattenlades
stälades ö kallades o jag vet inte alla faser i arbetet
inne i medjan, fastt behåller ggnas spikiga inner
de lösa ben till. Så jorrades skorna äls till o skon
jätter ö spikodes till, bron stäpptes ner sedan de ut-
stäckte spikändarna kringits av för att inte trästen
skulle riva sig på dem ö så återstod väftringen,
det var fel, det var nog van Brante som brukade
rycha loss benet, väftringen skedd medon benet
hölls upp de medon höll emot med häft- eller
nit järnet medon han slog på spikarna o det var
endast ett extra slag den nitade spikändan fick
sedan jätter stäpptes ner, överflödigt bron jätterdes bort

med bro-raspen i så var bröstet nyströdd. En plink
medan en var tog det gamla lång tid att stå ett par
brösten med nya str, med omläggning av gamla guld
det är fintare men det var många tampa även då, strö
skulle ligga rätt i broarna skulle viskas av. Vid str.
nad bröstade under olika tiden framgår av medrädda
gamla säkringar i avströfen.

Det var tekt i rym i allt som kunde medjar
tekt i det var det nog även i de andra yttre rum
de var tygta men mullerna bränd, det var slögga
nas gång runt stället.

En istadig läst komde man på "brinsen". Brinsen
bestod av ett triåndrig med två hål på en kant
ganska tunn repkank i en ändan. Rep-
kanken hölls om yttre delen av bröstens överläpp
ö man vred runt så att det drog åt. Under tiden strö-
naden på jick fick man vicka på "brinsen" på att mla
blodcirkulationen i bröstens "plett" skulle avstramma

men inte mera än att limma rätt på västen kände
Frånget. Ett annat sätt var att hänga upp ett ben på
västen så att man hindrades från att spraka sig på.
Den otarna stredes väl inte. Jag kan tänka mig att
de gamla men det är så länge sedan att jag glömt
det. Det var inte förekommit otar här i orten på
50-60 år o då mest Trä var vid Näsbyholm som
stället använde för quastörning vid vägbygging
i skogarna o ängen.

Västerna o västborspik o bord gjordes såsom i
lagor när det var ledigast i midjan men också
efter hand som de behövdes innan man kom att köpa
den färdiga o endast fick att smarta dem, det var
ju en skillnad på västans kropp. Dittar man en
gammal väst i jorden nu blir man främmande
om man titer den i segel är. Den är ofta bredare i
Tän är större nu o jag ten inte en gammal väst
sittad rks jag just nu tittat på haft mer än Tre

spikhål i var sida.

Åtmin stämpel på medlems produktén hänger jag
inte till för en medlems produktén till verkstade
eller fabriks. Då blev f.d. medlems arbeten stämpelade
med t.e. Sundbergs verkstod Skump eller o.l.
Lifberg Hassle-Börsarp. Det finns en nummer efter flera
misslyckade innehavare. Håkus gjuteri i den senare
som finns o.l. Lifberg var vanlig medlems o ägd av hans
fader som jag först nämnet är medlagd redan 1904 då
fabriken Lifberg gick ur tiden samtidigt med att red-
rävings maskinerna kom till utlösa hans breda ämning-
mestis o betsnemaskin på 2 rader.

Att skikt ange när de äldre medlems maskinerna
redes är omöjligt. Det var skett under för under
allt redan rehers kiftet men en mekanisk användning
efter en annan men den största förändringen inträffade
med den elektriska kraften utöf. Då blev det ljus
o en stor del av det arbete som fört civilat arbetarna

överflyttades till maskinerna. Men med den oind-
strims framsteg blev också till sin del medgen
i den som fört framfäst överflödiga. Tackström,
bilar o fabriks tillverkade redskap o bevisationer
har gjort västan o bysmedyn överflödiga, det är me-
kanisering o standardisering över hela linjen o
den har kommit in på en gång utan successigt
sakta i början berättigade mot slutet o det är nu
endast reparationer kvar o på verktyg o
cykelreparationer ibland. Per man en läst på en
väg tilltar man lika privat efter den som efter en
bil på 50 är sedon i kommer man till medgen
med en väst som skak skro vet man där knappast
var man skak ställa dem eller om några är kapabel
att ta i lag med den, ingen av de yngre återinstru-
tion belysande av förhållandena för i tiden vilde jag
till sist återge några utdrag ur gamla anteckning-
ar i min ägo. De äldsta är gjorda av min mormors

Man var född i bridan år 1820 talat ö hade undant
 gått i ungdomsskolan i läst sig läsa i boken. Skolorna hade
 man sjöto läst sig med hjälpen av gärdsmannen vid vatten
 ö med det många blev det naturligt för mig som känd
 ö när han inte var säker på hur en liten bokstavs
 ställe se ut skrevs han en sten, genom en egen domborg
 Där för han det mig om en visst intresse att ålaga
 det som det är Man var Torpare under Lillesjö.
 Kistby kyrkas gods, Gårds löv ö när dessa anlåg.
 många gjordes brukade han 12 häst. höll 2 hästar
 ö anteckningarna är från hans räkna är som lant-
 brukare 1885-1891.

Jag skulle ålaga så gott jag kan tolka det. Det
 visar ju vad smidorna hade att rymma med på
 den tiden ö som det var då hade det naturligen
 varit långt därifrån fast sedan då är det fröed-
 skap ersatta med sodarna av järn. s. s. plöjer ö
 delvis haorn.

Så står där uppteget för 1885 utom angivande av pris:

Den 10 februari: 8 nya hästkor 4 stälade
2 jernspola till en ftege en lina Ring isatt
en för-Ring isatt, en stapel till en dörr, ett
julböra Jul bestod, en vagns Kor bestagen, ett
vagn av bestaget, en Kissa f Kor, 2 nya hästkor
2 gamla hästkor 4 gamla hästkor 2 nya hästkor
2 gamla hästkor 2 hästko jorer, en plög och på-
laget 4 nya hästkor 1 gammal hästko
betalt, olästigt.

1886 går i samma stil i december återger jag under
de porten som skiljer sig från föregående:

en färd. tilläggat (trä bygget med järn kotte) en skina
till plägen, 2 järn till en kamel, 2 bröst Kjedjor
till fela en Krampa isatt fast, en bestäng lagat.

För 1884 står även priserna angivne vagn jag tar
med anteckningarna i sin helhet. Men detta är
hundredens omfattning och återger om i inga räkningar.

	År. nr
2 (93) järnsvar: 8 nya härfkor 3: ställda	3 20
Den 25 april. en Klövat arm Rethad	14
Den 30 april 2 gamla fkor	25
i Juni 6 gamla fkor	75
en Jul Bår beflagen	50
Den 15 juli 2 gamla fkor	
Den 17 juli 4 gamla fkor	75
Den 14 September en plåg fockt pålogt	1 -
4 nya härfkor	1 -
Inga kopsummering	
För 1888 går det; samma stil o jag för under med	
ariskanda porten:	
April 2 fKöfpler	1 45
30 Ringa fott 3 (olastigt)	1 14
en felc logat	50
12 12 eff	50
2 lina Ringa	4
1 kare logat	50

54.

Foto.

54.

	nr.	in.
en plög och 1/2 pålagt, en Kniv (plög) pålagt	2	14
2 krossar fäste		2
1 Yul omlagt		1 -

För 1889 bl. annat:

Lund Räktsring från 1880

april: lagt på 36 Klara Tänder och Stället 6 -		
en Yulvina Ring		50
september en plög och 1/2	2	50
en flid Sjenna	1	-
lagt på en Kniv (plög)	1	
lagt på strögen en lap		14

För 1890 bl. annat:

i jannevår 1 lös lagat		
4 Klöfa - Tänder pålagt		
1 Klöfa Tarm Rättel		
en Jam - Riva lagat		
en vagn ändrat till enspännare (Fyråke utan pris)		
1 plög - ny Yul ändret		
16 binder		

År 1891 är Ingvarus lista är som landbeskrivning.
 i förekommer där bland annat följande gånger:
 8 nya värfven ställda i två och i källarna 3 b
 32 karvaten der 12 re för kornje Fard 2
 ett spärknifs ble påsett (skurvat?) -50
 en ny landskeina (Till plög) 150
 en ny pergork 3 -
 lagd på socker och korn 2

* Obs! Här kan skrivas ut undergått viss förändring till f.
 Många smida två namn som nyfick på yttre
 s. s. Malmström, Malmgren & Malmberg, Malmberg.
 Dessa namn har blivit ut med de två i orten i
 flera generationer men även andra namn som bruk
 varit ut med släkten s. s. Sjögren, Skallgren & Berg-
 ström. Nylander, men även vanliga son-namn
 kan förekommit. Det var ju mycket vanligt att yttre-
 män med son-namn tog ett nytt namn som gesäll
 på 1800-talet. Det blev då släktnamn.

28

För var det inte oräntligt att städiga kunde komma
 för någon sak för hemmet när man betalade av räk-
 ningarna en eldtång, ockertång, ja i mitt hem hade
 vi en gammal kaffebrann som fanns på detta sätt.
 Fjäs har jag så rent som på 1930-talet fanns ett o. k.
 rosenjärn för plottyckning av rosenkåpor en bit
 med Gylleröf i Skump. På den kunde man
 rycka med som hobby på lediga stunder. Gamla
 ljusstakar av järn har så mycket också hemmet till
 på samma sätt att konst kunde som på senaste tiden
 återupptogs.

Jag vill sluta med att återge en rebus en gammal mitt
 list i en tidning på 1890-talet:

"Här är armar vill det till för den mitt först vara vill
 mitt andra är ett litet ord av mycket vitt på denna jord
 ty somning ärlighet i tr för alltid i det ordet bo
 om i mitt hela dagen lång ^{nog} ~~med~~ ^{2. s. 11} ~~var~~ ⁴ ~~för~~ ⁵ ~~my~~
 många gånger."

M. 14783 sid. 58 - 63.

Innehåller räkningar (i original) från smeder.
fr. även 1898 (2 st.), 1900, 1901, 1902 och år 1907

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
1909 10 10

M. 14783:58.

Räkning Skuren den 2 januari 1898

till Landbrukare Ola Persson Sveriges

från Jönö Jäns Jägare

1897

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Januari	10	En 2 bogträskesloger en ny bringkettning	1 50
Mars	6	" en drog lagad till en vagn	17
April	3	" 4 skar andagd	50
"	8	" 7 klis tendar anriktad	1 17
Maj	14	" en klis tenn anriktad	13
Juni	8	" en drog kettning lagad till en vagn	8
"	30	" 4 skar andagd	50
Juli	23	" en kinn lagad	5
Augusti	25	" 4 ny skar stälad	1 67
"	"	" en trille ställning af eget	50
Summa K.			6 27

Betalt Guld löfden 18/1.98

Jönö Jägare
gn Anders Jägare

M. 14783:59.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Räkning till Ole Persson

Gensta år 1878 R. Ö.

februari 15	1 del tøj till stallen	~	5 0
februari 6	2 järnställ en Kassa 8 spik	~	2 5
2 0	1 Ringiergrinna 1 tøj oms Kassa 1 matta till	~	2 5
Maj 13	4 gamla skor	~	5 0
2 5	2 Kognivica lagatt	1	~
Augusti 26	2 stycken reanor	~	1 0
september 21	en del järn till Körtallare	~	2 5
Oktober	1 Plogsjäre stycke	~	1 2
		Summa -	34 7

januari 21 1877 Betalt

Il. Malmström

Gensta år

M. 14783:60.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Räkning December den 31 1900

till Ola Persson Sverstorp

från M. Svensson

Bl. 981.

Göteborgs Litogr. Aktieförlag.

april 18	1	wagnen beslagen	100
----------	---	-----------------	-----

Betalt den 31 Dec. 1900
M. Svensson

Lättat den 9 Januari 1901

Räkning

för Landbrukare *Oluf Persson Svensson*
från *Smed församlingen*

Februari	23	2 An 4 myskor städa 4 gamla	2	33
Mars	29	1 saggat söckas på 7 Kländender	3	50
April	6	2 ringar af eget en ny till plogning af en ogrunt	"	25
"	"	1 en hampsa en klar 15 klis	"	68
Maj	15	1 en sock nerlösa	"	17
"	21	2 hängsalar 2 skaplar	"	67
"	31	2 myskor städa 4 gamla	2	67
Juni	29	2 tilluppinas	"	16
Juli	26	30 skrupvar 2 1/2 tunn	1	80
"	"	42 häckkrupvar	"	32
"	"	2 krampas	"	13
"	"	8 sk slitjern	"	80
"	"	1 en del bestag af eget	"	75
Augusti	4	1 en nytt slitjern på en plog en ny skrup	1	00
"	7	8 skor anlagd	1	00
Septem	4	1 en agn lagod	"	33
oktobr	9	8 skor anlagd	1	00
"	27	1 en sock nerlösa en kring rest en skambis rest	"	42
			Summa 46	16 98

Rättens sams ägare

Jens Jönsson

Lästid den 11/1

1902

Räkning

för Lantbrukare Ola Persson Svendsen

från Jäms Jögren

Lest

Lsh. Nr. 81. Hestkaping

Juni	5	6 ny skos stälad 2 gamla	3 00
Juli	13	" 6 ej broddar	18
"	21	" 32 ej broddar	39
"	"	" en väskigt logod	14
"	26	" 8 ej slitjern 25 hänskrupor	1 00
"	"	" en bäst 24 stann 2 jern	75
Aug	20	" sveget på 6 stälad 7 Klösterare	3 50
Sept	6	" en ny anställes på en Trädgård sig Klänning	30
"	20	" 8 skor anloga	1 00
Juni	1	" 6 ej ers	93
"	13	" en husskjöld logod	95
"	14	" en väskigt logod	23
"	14	" en väskigt logod nytt 6 ej ers bäst	3 00
Juli	6	" 2 jern heckar sveget på en bäst	57
"	12	" 8 skor anloga 6 naglar 20 krupor gangad en bäst 2 trakt	1 37
"	16	" 20 naglar en väskigt 20 krupor gangad en bäst 2 trakt	95
"	19	" 20 naglar 6 heckar	60
"	22	" en jern ändrad	8
"	24	" en jern ställ häns bäst 10 hänskrupor	39
"	"	" 4 jern tin heckar 5 klis	9 75
"	25	" 40 hänskrupor	30
August	2	" en sko andra	13
"	7	" 2 ej drogpyljer en tin en väskigt logod	97
Sept	16	" 6 ny skos stälad 2 gamla en väskigt mest	3 17
okt	3	" 2 st lueks logod	17
december	15	" 4 ny skos stälad	1 84
"	"	" beslag tin heckar	2 50
Summa 4 kronor			59 60

Betalt den 11/1 1902.

Lästid Jäms Jögren

M. 14783:63.

Skurup den 12 jänuar 1907

Herr Landbrukare Olof Persson Svenske Debet

till

JÖNS SJÖGREN.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

P. Lidbergs Acc. Tryckeri, Skurup.

1906	Janu	30	8 ny skor stälad med skuffnattar	4-48
	Febr	23	" ett boghä lagad	-50
	April	10	" en ringkrumta 33 ringar	70-00
	"	12	" 2 ess i skäng koppel	-10
	Jun	1	" 8 skor omlagd	1-00
	"	"	" 2 sprinter en tina lagad 6 ess	-35
	Juli	4	" en skuff i ett bår skaff ett bår utomide	-12
	"	16	" en napver lagad	-20
	"	19	" 4 skor omlagd	-50
	Sept	14	" 8 skor omlagd	1-00
	"	28	" bogst på en slipstensaxel	-50
	Nov	13	" en sete lagad	-58
	"	30	" 4 ny skor stälad	1-84
	"	"	" en molter på skuff en sprint	-10
				8:-32
			Betalt Samtliga Jöns Sjögren	